

Marek Wagner
(Akademia Podlaska w Siedlcach)

Materiały do biografii hetmana kozackiego Stefana Kunickiego z lat 1676-1677

Stefan Kunicki był jednym z mniej znanych nakaźnych hetmanów kozackich na Prawobrzeżu, funkcjonujących w czasach panowania Jana III Sobieskiego, chociaż w literaturze przedmiotu doczekał się kilku artykułów oraz przyczynków historycznych. Przypomnijmy zatem, iż zarówno pochodzenie, młodość, jak i początki służby wojskowej Stefana Kunickiego nie są znane – nadal wyjaśnienia wymaga imię naszego bohatera (Stefan – Jakim), jak również jego nazwisko, kojarzone niekiedy z lubelską lub z podlaską rodziną szlachecką o tym samym brzmieniu. I dopiero związki Kunickiego z hetmanem kozackim Piotrem Doroszenką (od 1670 r.) znajdują potwierdzenie w zachowanych źródłach. Nie znamy jednak dalszych losów przyszłego hetmana w trudnych dla Rzeczypospolitej i dla Kozaczyzny latach 1670-1672.¹

Na początku 1673 r. Kunicki dwukrotnie przebywał w Warszawie, jako wysłannik hetmana Doroszenki do króla Michała Korybuta, uzyskując, w rezultacie osobistych zabiegów, dyplom nobilitacji dla siebie i dla swych pięciu siostrzeńców oraz dla trzech kolejnych Kozaków, wiernych Rzeczypospolitej. Dyplom uzyskał 25 lutego tegoż roku, podczas sejmu warszawskiego.² Jednak podczas powrotu ze

¹ M. Wagner, *Stefan Kunicki – nieznaną hetman kozacki na Prawobrzeżu (1683-1684)*, [w] *Nad Wisłą i Dnieprem. Polska i Ukraina w przestrzeni europejskiej – przeszłość i teraźniejszość*, t. 1, Toruń-Kijów 2002, s. 62-66; tenże, *Stefan Kunicki, hetman kozacki na Prawobrzeżu (1683-1684)*, [w] „W cieniu szukamy jasności chwały”. *Studia z dziejów panowania Jana III Sobieskiego (1684-1696)*, Siedlce 2002, s. 68-75; J. Wojtasik, „Wojsko JKMci i Rzplitej zaporoskie” w dobie króla Jana II Sobieskiego, [w] *Z dziejów stosunków polsko-ukraińskich od XVI do XX wieku*, Warszawa 2000, s. 71-73; T. Czuhlib, *Półkownoci Wijska Zaporozkiego*, t. 2, Kijiv 2000, s. 180-192; B. Suszinski, *Kozacki woźdi Ukrainy*, Odesa 1998, s. 482-484 (Jakim Kunicki).

² Nobilitowany jako „żołnierz wojska zaporoskiego” i dopuszczony do herbu Sas przez Aleksandra Kłodnickiego, rotmistrza i podstolego braclawskiego – B. Trelińska, *Album armorum nobilium Regni Poloniae XV-XVIII saec.*, Lublin 2001, nr 1098; nobilitacje Kunickich nr 1094-1099 (s. 393-395).

stolicy do Czehrynia został podstępnie uwięziony przez mołojców Iwana Samojłowicza, hetmana lewobrzeżnej Ukrainy, a następnie przewieziony w rejon Baturyna (zapewne na jesieni). Kozacy uwolnili go dopiero w listopadzie 1674 r., w wyniku osobistej interwencji Jana III Sobieskiego, i przekazali stronie polskiej.³

Dalsze losy Kunickiego nie są zbyt jasne – oto w grudniu widziano go w rejonie Kijowa⁴, zaś w lutym 1675 r. otrzymał urząd podstarościego w starostwie niemirowskim Dymitra Wiśniowieckiego. Rozpoczynając z ramienia księcia rządu w Niemirowie, musiał początkowo załagodzić liczne spory pomiędzy tamtejszymi mieszkańcami, a także wyprawił się do Mołdawii, aby uwolnić z niewoli tureckiej swych krewnych i siostrzeńców.⁵

Wysunięta placówka Kunickiego, oprócz zadań czysto ekonomicznych, spełniała także ważną rolę wojskową, wywiadowczą, gdzie gromadzono, a następnie przekazywano ośrodkom decyzyjnym w kraju, niezbędne informacje o ruchach, o pozycjach i o siłach wojsk tureckich i tatarskich. Szczególnie cenne były wiadomości przekazywane od agentów polskiego wywiadu, którym udało się dotrzeć do obozów korpusów osmańskich, jeszcze nad Dunajem lub w trakcie ich przemarszu na ziemie mołdawskie i polskie, przed rozpoczęciem kampanii wojennej.⁶

Dokument nr 1 jest więc w istocie sprawozdaniem Kunickiego dla hetmana koronnego, Dymitra Wiśniowieckiego, z rezultatów misji szpiegowskiej agenta Adamowskiego, który znalazł się w obozie tureckim w Tehinii. Informacje owego Adamowskiego dotarły do Niemirowa zapewne w pierwszej połowie lipca 1676 r., po czym podstarości sporządził pisemną „notatkę” dla księcia i udał się z nią do jego kwatery w Założcach, gdzie przedstawił ją osobiście hetmanowi koronnemu.

Również później, wobec bliskich już działań wojennych na prawobrzeżnej Ukrainie, Kunicki szczególnie interesował się ówczesną sytuacją militarną na Podolu i w Mołdawii, gdzie posiadał sprawdzonych już informatorów.⁷

Tymczasem w drugiej połowie 1676 r. sytuacja na Prawobrzeżu uległa poważnej zmianie, bowiem Rosjanie uwięzili Doroszenkę i podporządkowali jego Kozaków hetmanowi Samojłowiczowi. Wywołało to oczywistą reakcję urzędników osmańskich, którzy uwolnili wówczas z więzienia Jerzego (Jurija) Chmielnickiego (Chmielniczenkę) i powierzyli mu zwierzchność nad wspólnotami kozackimi na tureckim Prawobrzeżu. Sytuacja ta zaniepokoiła wyraźnie Kunickiego, który nasilił korespondencję z urzędnikami polskimi, rosyjskimi i mołdawskimi, spodziewając

³ S. Adamowicz protopop niżyński do A. S. Matwiejewa, Baturyn 23 XI 1673, *Akty odnoszące się do historii południowej i zachodniej Rosji*, red. G. O. Karpow, t. XI, Sankt Petersburg 1891, s. 330-334; I. Samojłowicz do A. Matwiejewa, Baturyn 25 XI 1673, tamże, s. 334-336.

⁴ M. Iwanow setnik kijowski do płk perejaśławskiego S. Żuczenki, bm. 3 I 1675, tamże, t. XII, 1892, s. 22.

⁵ Relacja S. Kunickiego, Jassy 24 III 1676, tamże, s. 570.

⁶ M. Wagner, *Stanisław Jabłonowski (1634-1702), polityk i dowódca*, t. II, Siedlce 1997, s. 145-149.

⁷ S. Kunicki do archimandryty I. Gizela, Niemirów 6 VIII 1676, *Akty...*, t. XII, s. 710-712.

się zbrojnej pomocy wobec planowanej ofensywy wojsk osmańskich na Czehryń i na Kijów – co, jego zdaniem, oznaczało zagrożenie również Niemirowa.⁸

Drugi z zaprezentowanych dokumentów (nr 2) jest więc uniwersałem Eustachego Ostafiego Ginowskiego, namiestnika „Księstwa Małej Rusi” i regimentarza wojsk „Jaśnie Oświeconego Księcia Sarmacji” do podstarościego Kunickiego z informacją o mianowaniu go hetmanem wojsk zaporoskich z ramienia Mehmeda IV (marzec 1677 r.). Nobilitowany w 1661 r. Kozak Ginowski, którego kwaterą miał być Niemirow, spodziewał się rychłego opuszczenia miasta przez Kunickiego i daleko idącej pomocy dla niego i dla wojsk sułtańskich ze strony magnackiego urzędnika.

Kunicki poinformował o otrzymaniu dokumentu księcia Dymitra i hetmana Samojłowicza, ale początkowo nie obawiał się zagrożenia ze strony tureckiej czy tatarskiej. Dopiero podczas drugiej ofensywy Osmanów na Czehryń, w październiku-listopadzie 1678 r., pułkownik kalnicki Hawryło Nehrebecki, działając z polecenia Chmielnickiego, zajął 4 XII 1678 r. Niemirow.⁹ Kolejne losy naszego podstarościego nie są jasne, możliwe że pozostał on jakiś czas w mieście, a może przeniósł się do wołyńskich majątków hetmana Dymitra Wiśniowieckiego.¹⁰ Jego osoba wypłynęła ponownie w roku 1683 w roli organizatora i hetmana nakaźnego prawobrzeżnej Ukrainy podczas kampanii wiedeńskiej i w czasie walk polsko-kozacko-tatarskich w Mołdawii na przełomie 1683/4 r. zakończonych tragiczną śmiercią naszego bohatera.¹¹

Publikowane dwa dokumenty z lat 1676 i 1677, zostały odnalezione w zbiorach rękopiśmiennych Tek Naruszewicza w Bibliotece Książąt Czartoryskich w Krakowie. Dokumenty zostały wydane zgodnie z obowiązującymi zaleceniami instrukcji wydawniczej (*Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, Wrocław 1953).

⁸ F. Rawita-Gawroński, *Ostatni Chmielniczenko (zarys monograficzny) 1640-1679*, Poznań 1919, s. 123-138.

⁹ M. Wagner, *Stefan Kunicki, hetman kozacki*, s. 71-72.

¹⁰ Tamże, s. 63-65.

¹¹ J. Wimmer, *Wiedeń 1683. Dzieje kampanii i bitwy*, Warszawa 1983, s. 409-415; T. W. Czuhlib, *Malowidomij hetman Prawobereżnoj Ukraini Andrij Mogiła (1684-1685 rr.)*, „Ukrainskij istoricznij żurnal”, R. V, 1993, nr 9, s. 65-67.

1.

Biblioteka Książąt Czartoryskich w Krakowie, rkps 174, s. 205-206, kopia XVIII w.

Relacya [Stefana] Kunickiego starosty niemirowskiego, który z Niemirowa¹² dnia 16 Julii¹³ [1676] wyjechał, 22 ejusdem¹⁴ w Założcach¹⁵ uczyniona.

Ten niejakiemu Adamowskiego¹⁶ towarzysza spod chorągwi Pana Zawiszy¹⁷ za pewną szkodą i zgubą jego ordynował¹⁸ do Borkułuba Sorockiego¹⁹. Tam przez sługę Chmielniczenka²⁰, Micuta²¹ nazwanego, pomieniony towarzysz wzięty i odesłany do Chmielniczenka, on zaś przyprowadził go do wezyra²² spod Tehinii²³, przez którego wodzony był od Chmielniczenka razy kilka. Wrócony po tym na pierwszym Konaku²⁴ od Dniestru²⁵ pod Tehinią ku Bohowi²⁶ z czauszem²⁷, którego przy nim na odebranie Niemirowa przyszedł. Jako zaś odjechał od wezyra z pomienionego Konaku, blisko trzech niedziel²⁸ kładzie. Z konfessat²⁹ tedy jego taka relacya.

Naprzód, że podjazd kozacki nocą podpadłszy pod wojsko tatarskie nad mostem tehińskim, gdzie on wezyra zastał już po tej stronie stojącego przeprawy, Tatarów kilka spod namiotów wziął. Pytany ten Adamowski od wezyra o wojsku polskim, w którymby miejscu teraz zostawało, na tych miejscach gdzie dawno pytany, o pospolitym ruszeniu³⁰, jeśli się kupi i kędy. Odpowiedział, że dwoje dopiero wici wyszły, aby województwa były gotowe, jeśli by tego była potrzeba. Za wysłaniem trzecich wici kupić się będzie na miejsce w uniwersale naznaczone. Wezyr

¹² Niemirow – miasto na prawobrzeżnej Ukrainie

¹³ Julii – lipca

¹⁴ Ejusdem – tego samego miesiąca

¹⁵ Założce – miasto nad Seretem

¹⁶ Adamowski – nieznany z imienia towarzysz jazdy Sz. Zawiszy

¹⁷ Szymon Zawisza – rotmistrz chorągwi lekkiej (1674-1687)

¹⁸ Ordynować – wysłać, skierować

¹⁹ Pyrkalab sorocki – starosta moldawski, zwierzchnik powiatu, którego stolicą była Soroka, miasto nad

Dniestrem

²⁰ Jerzy (Jurij) Chmielnicki, syn Bohdana, uwolniony z więzienia tureckiego i mianowany hetmanem kozackim w końcu 1676 r.

²¹ Micuta – osoba nieznana

²² Wielki wezyr turecki – Kara Mustafa, pasza Merzifonlu (1676-1683)

²³ Tehinia (Bender) – miasto moldawskie nad Dniestrem

²⁴ Konak – miejsce noclegu wojsk osmańskich

²⁵ Dniestr – rzeka na Podolu i w Mołdawii

²⁶ Boh – rzeka na prawobrzeżnej Ukrainie

²⁷ Czausz – goniec, wysłannik

²⁸ Trzy niedziele – trzy tygodnie

²⁹ Konfessaty – zeznania

³⁰ Pospolite ruszenie – formacja zbrojna polskiej szlachty zwoływana przez króla ogłoszeniem uniwersałów na pierwsze, drugie i trzecie wici

przy tym Adamowskim ruszył się na pierwszy nocleg ku Bohowi od Dniestru. Wojska, że wielkie tureckie widział twierdzi, więcej niż pod Kamieńcem³¹. Między Turkami na tę wojnę idącymi o potencji moskiewskiej³² i gotowości słyszacymi, że jest konsternacja³³ powiada.

To też ma P. Kunicki z relacyj Borkułuba Sorockiego, że rotmistrza Czernyńskiego³⁴ Chmelnicznikowego i samego czausa przysłanych do odebrania Niemirowa, że wezwrz przeprawiwszy się przez Boh na Puszcząnskiej Budzie³⁵, do którego od Tehinii prostoby, którym tak rok Szejtan Ibrahim basza³⁶ szedł szlakiem, miał czekać na Kapłan baszę³⁷. Przyszła potem wiadomość z Kalnika³⁸ do P. Kunickiego, a do Kalnika z Humania³⁹, że wezwrz już stanął pod Bohem, skąd zaraz wyprawił baszów dwóch i ordy kilkadziesiąt tysięcy dla uprzedzenia pod Czechryń⁴⁰.

Zza Dniepra⁴¹ tam przez swoich zmyślnych posłańców wiadomość przyszła, że dwóch kniaziów moskiewskich przeprawiwszy się przez Dniepr pod Krzemieńczukiem⁴², pod Kryłowem⁴³, stanęło między Dnieprem a Tasminem⁴⁴ w 80 [tysięcy wojska] i trzech pułkach Zadnieprskich Kozaków - Połtawskim, Hadziackim i Mirhorodzkim⁴⁵.

Kniaź Romadanowski⁴⁶ z Samojłowiczem⁴⁷ hetmanem w wielkiej potęgę przy tych posłańcach jego ruszył się z Sołonicy⁴⁸, którzy tak słyszeli, że pod Brzomią⁴⁹ i pod Boczyniem⁵⁰ mają się przez Dniepr przeprawować.

Carewicz Kasimowski⁵¹ z siedmiu kniaziów znacznych moskiewskich z Putywuła⁵², z wielką potęgą z Romadanowskim miał się ku Dnieprowi pomykać i dać mu posiłki pod Czechryniem. Tę górę na której tak rok Ibrahim basza stał, Mo-

³¹ Kamieniec Podolski – polska twierdza nad Smotryczem, w latach 1672–1699 w rękach tureckich

³² Potencja moskiewska – tutaj potęga wojsk rosyjskich

³³ Konsternacja – zamieszanie, chaos

³⁴ Rotmistrz Czernyński – rotmistrz jazdy czernyńskiej w służbie sułtana

³⁵ Puszcząńska Buda – miejscowość nieznana

³⁶ Ibrahim Szejtan pasza, bejlerbej Damaszk, dowódca wojsk tureckich

³⁷ Mustafa Kapłan pasza, bejlerbej Aleppo, dowódca wojsk tureckich

³⁸ Kalnik – miasto na prawobrzeżnej Ukrainie

³⁹ Human – miasto na prawobrzeżnej Ukrainie

⁴⁰ Czechryń – miasto na prawobrzeżnej Ukrainie, główna kwatery hetmana Piotra Doroszenki

⁴¹ Dniepr – rzeka na Ukrainie

⁴² Krzemieńczuk – miasto nad Dnieprem, miejsce przeprawy rzecznej

⁴³ Kryłów – miejscowość nad Dnieprem, przeprawa rzeczna

⁴⁴ Tasmina – rzeka, prawy dopływ Dniepru

⁴⁵ Kozackie pułki zadnieprzańskie (lewobrzeżne) pod zwierzchnością rosyjską

⁴⁶ Grigorij Romadanowski, kniaź (zm. po 1675) – wojewoda i dowódca wojsk rosyjskich na lewobrzeżnej Ukrainie

⁴⁷ Iwan Samojłowicz – hetman lewobrzeżnej Ukrainy (1668–1687)

⁴⁸ Sołonica – miejscowość na lewobrzeżnej Ukrainie

⁴⁹ Brzomia – miejscowość nad Dnieprem

⁵⁰ Boczyn – miejscowość nad Dnieprem

⁵¹ Carewicz Kasimowski – nieznan syn cara (chana) Tatarów nadwołżańskich (z główną siedzibą w Kasimowie), od I połowy XVI w. tradycyjnie wspomagających wojska moskiewskie

⁵² Putywl – miasto nad rzeką Sejmem

skwa do fortyfikacyey przyjęła i dosyć głęboką i szeroką fosse, aż do wody wykopali, tak że głębokość jej z Tasminem zrównać ma.

Do Kijowa⁵³ coś wprowadzono Moskwy do dawnego praesidium⁵⁴, w polu zaś pod Kijowem nie masz nic wojska.

⁵³ Kijów – miasto nad Dnieprem

⁵⁴ Praesidium – załoga, garnizon

2.

Biblioteka Książąt Czartoryskich w Krakowie, rkps 174, s. 491-494, kopia XVIII w.

Kopia z listu przepisana od Eustafia Hinowskiego⁵⁵ do Pana [Stefana] Kunickiego starosty niemirowskiego słowo w słowo, [Szarogród⁵⁶, 30 III 1677]

Mnie Wielce Mci Panie Ekonomie J[asnie] O[świeconego].X[ię]cia Imci⁵⁷, Mnie Wielce Mci Panie i Bracie !

Powróciwszy ja za łaską Wszechmocnego Boga szczęśliwie od Najjaśniejszego i Niezwyčajnego Monarchy Cesarza Jegomości⁵⁸, za przybyciem moim szczęśliwie do Jassy⁵⁹ nie chciałem tego poniechać, abym listownie nie miał z moją przyjaźnią W.M.Panu odezwać się, życząc dobrego zdrowia i szczęśliwego przywitania z W.M.Panem. Oznajmuję też W.M.Panu, iż z providencyi⁶⁰ Najwyższego Boga Najjaśniejszy Cesarz Pan Mój Mściwy eliberował⁶¹ z carceres⁶² Imci Pana Jurija Chmielnickiego, dziedzica sławnej pamięci nieboszczyka Synowca Bohdana Chmielnickiego⁶³, uczynił Jasnie Oświeconym Xięciem Sarmacyey, który mający w dobrej pamięci pacta⁶⁴ postanowione Najjaśniejszego Cesarza Imci z Najjaśniejszymi Królami Polskimi przez Najjaśniejszego Pana Wielmożnego Ibrahim Baszę Sardara⁶⁵ Imci. Zaczyn Oświecony Xiążę Imci, mając wyraźnie ordynans⁶⁶ od Najwyższego wezyra Imci zlecił mnie namiestnictwo i regiment⁶⁷ cały oddał nad Wojskiem Ukraińnym Zaporoskim. Wielce tedy upraszam W.M.Pana, że to W.M.M.Pan jako zostawał i zostajesz w Niemirowie z wyraźnej woli Jasnie Oświeconego Xcia Imci do tego czasu co należało do Ukrainy i Buławy dawnych Antecessorów⁶⁸ i Wodza Zaporoskiego racz W.M.Pan nie interesować się do postronnych ludzi około Niemirowa. Doszło też nas wiedzieć, że W.M.Pan interesujesz się do indukcyey⁶⁹, wszak W.M. dobrze tego wiesz, że nikt do tego nie należy. Obrona Buławy Wojskowej tak się nie widzi i że masz W.M. w dobrej pamięci, gdym po-

⁵⁵ Eustachy Ginowski – pułkownik kozacki, nakażny hetman kozacki na prawobrzeżnej Ukrainie z ramienia Jerzego Chmielnickiego

⁵⁶ Szarogród – miasto na prawobrzeżnej Ukrainie

⁵⁷ Ks. Dymitr Wiśniowiecki (zm.1682) – wojewoda bełski, hetman wielki koronny, starosta niemirowski

⁵⁸ Sułtan turecki Mehmed IV (1648-1687)

⁵⁹ Jassy – miasto nad rzeką Bahlui, stolica Mołdawii

⁶⁰ Providencya – opatrność, troska

⁶¹ Eliberować – uwolnić

⁶² Carceres – więzienia

⁶³ Bohdan Chmielnicki (zm.1657), przywódca powstania kozackiego

⁶⁴ Pacta – traktaty pokojowe, umowy sojusznicze

⁶⁵ Serdar – dowódca wojsk tureckich podczas kampanii wojennej

⁶⁶ Ordynans – rozkaz, polecenie

⁶⁷ Regiment – dowództwo, zwierzchność

⁶⁸ Antecessores – przodkowie

⁶⁹ Indukcyja – wprowadzenie, tutaj na urząd hetmana kozackiego

słem był od wojska Zaporoskiego z Antecessorem S[więtej] pamięci u Najjaśniejszego Króla Imci S.P. Jana Kazimierza⁷⁰, tedy całe oddano Induct⁷¹ i konstytucją stwierdzono Atamanowi na Buławę, którą będzie zostawać, a nie ekonomowi niemirowskiemu. Owoż wiedz W.M. o tym, jeżelibyście więcej tym kupcom praejudicia⁷² czynić to interesować się na potym W.M. zaszkodzić musiałoby jako z dawna co się przychodzi od kupców zbranie do dalszych rzeczy jako od Wodza zwyczaj. I to w moim podziwieniu jest, że ktoś tam, jakiś człowiek, który Pułkownikiem Braclawskim⁷³ odzywa się, nie wiem co tego za przyczyna. Kto by tam taki był Regimentarz Xięstwa Mało Ruskiego rozdawać, owoż jeśli jaki człek dobry znajdować się będzie i na to przystojnie racz mu W.M. Pan uniwersał Xcia Oświeconego Ruskiego w ten Pułk Braclawski odesłać i sam ten Pułkownik niech do nas przyjeżdża. Gdyż za pomocą Bożą w prędkim czasie zbliżamy się do ku Dniestru, a obaczywszy onego stwierdzą Pułkownikostwo Braclawskie. Imieniem moim jako Regimentarz za przyczyną W.M. Pana przyjacielską. Doszło też nas i co wiedzieć, że ze wszystkich stron obcych ludzi przytrzymujecie, tedy racz W.M. Pan onym niewzbraniać, niech całe każdy daje i na swoje grunta i pożaryska⁷⁴. Wiedząc o tym, że wiosna raz w rok bywa, które biedne ludzie, aby się nie opuścili, niech bynajmniej nie warują się od czambułów tatarskich. Ja ich upewniam Sumieniem Chrześcijańskim i biorę ich na swoją duszę lubo wojska tak potężne pójdą polami pod Czehryń i za Dniepr, tedy już w naszych krajach bynajmniej warować się nie potrzeba, gdyż dlatego idzie wprzód Przeświećta Porta w te kraje i Najwyższy wezyr Imci przysłał, żeby zaszczyt poddanym Xięstwa Ruskiego krzywdy żadnej nie było. Jakoż i nie będzie to masz pilne staranie wszystkich ludzi upewniam niech ludzie biedne około chleba i robót domowych pracują i to też nas doszło wiedzieć jeśli co jest do stawienia jakoby W.M. Pan zaraz [wyraz nieczytelny] ludzi wojskowych do niemirowskiej praesidii przyprowadzić, jeżeli to tak tedy musiałoby być coś przeciwnego przeciwko Paktom S[więtego] Pokoju między tak wielkimi Potentatami i Monarchami, czego mnie jako Regimentarzowi powinność tego przestrzegać racz mnie W.M. Pan o wszystkim przyjacielsko [po]wiadomić. Przeto i to nas doszło wiedzieć, że w Pułku Kalnickim⁷⁵ i w Niemirowszczyźnie⁷⁶ [dwa wyrazy nieczytelne] Panowie Lipki⁷⁷ pozajeżdżali sobie majątności, jeżeli to prawda, proszę bratersko racz mi W.M. na rejestrze jako najprędzej podać, żebym znał, gdyż ja mam całe ordynans od Najwyższego wezyra Imci, żeby nikt z Lipków nie interesował się co Xięstwo nasze Małoruskie do Buławy wojska Zaporoskiego przedtym należało to, co i teraz należy, także strony Skoromaczenka⁷⁸ doszło nas wiedzieć, że

⁷⁰ Jan Kazimierz - król polski w latach 1648-1668

⁷¹ Induct - akt wprowadzenia, nadania

⁷² Praejudicia - poprzednie wyroki sądowe

⁷³ Pułkownik braclawski - osoba nieznana

⁷⁴ Pożaryska - tutaj pogorzelska, pustki

⁷⁵ Pułk kalnicki - tereny pułku kozackiego ze stolicą w Kalniku

⁷⁶ Niemirowszczyzna - obszary położone wokół Niemirowa

⁷⁷ Lipki, Lipkowie - chorągwie Tatarów litewskich na służbie tureckiej

⁷⁸ Skoromaczenko - nieznany pułkownik kozacki

w Szarogrodczyźnie⁷⁹, w Kraśniaszczyźnie⁸⁰, a osobliwie w Karyczkowie⁸¹ moich ludzi rabują, stawki spuszczaają i pszczoły wybierają, ludzie drą i interesują się niepotrzebnie jako i W.M. nie należnie broni miasta Niemirowa szczególnego i to do dalszej woli niezwyciężonego Cesarza Imci i Najwyższego wezyra póki poseł wielki od Najjaśniejszego Króla Imci⁸² będzie, coś proszę racz mnie W.M.Pan dostatecznie uwiadomić, gdyż ja całe za pomocą Boską jako Regimentarz w Ukrainę wstępuję i nie z takim trybem, żebym z ludzi żył i miał żal onych wojskami jako tryb polski niesie strony. Też awizy⁸³ od Dniepra, Kijowa i Czehrynia, iż za Dniepru, co się tam powodzi racz W.M.Pan i Brat mnie rzetelnie wypisać swym wyraźnym listem, zawdzięczyć tą moją wzajemną przyjaźnią braterską obiecuję, której to zwykle oddawszy się, zostaje zawsze W.M.Pana szczerze życzliwym przyjacielem.

Eustafi Hinowski. Namiestnik Xięstwa Małej Rusi i Regimentarz Wojsk Zaporoskich i Ukraińskich. Pan na Szarogrodzie.

⁷⁹ Szarogrodczynna – obszary wokół miasta Szarogrodu

⁸⁰ Kraśniaszczyzna – tereny wokół miasta Krasne

⁸¹ Karyczków – Karyszków, wieś w pow. mohylowskim

⁸² Jan III Sobieski - król polski w latach 1674-1696

⁸³ Awizy – doniesienia, wiadomości.